

РЕШЕНИЕ

№ 15

гр. Бургас, 07.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – БУРГАС в публично заседание на петнадесети декември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Илияна Т. Балтова

Членове: Десислава Д. Щерева
Янко Н. Новаков

при участието на секретаря Станка Ст. Ангелова
като разгледа докладваното от Илияна Т. Балтова Въззивно търговско дело
№ 20222001000238 по описа за 2022 година

Производството е реда на чл.258 и сл. ГПК.

С Решение № 24/ 11.07.2022 г., постановено по т.д. № 63/ 2021 г. по описа на Окръжен съд Ямбол е прието за установено, по иск с правно основание чл.422 ГПК, вр. с чл.505, ал.1 и чл.535 ТЗ, че „Т. Я.“ ЕАД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. Ямбол 8600, ул. „И.“ № 1, представлявано от А. Я. Д., дължи на „Л.“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. Е. 8700, ул. „А. С.“ № 170, представлявано от Н. Й. Б. и Д. А. Б. само заедно, от Н. Й. Б. – и поотделно, сумата 40 000 лв., произтичаща от Запис на заповед с дата на издаване 1.12.2015 г. и падеж 8.12.2018 г., ведно със законната лихва от 7.09.2021 г. до окончателното ѝ изплащане, за което е издадена заповед за изпълнение по чл.417 ГПК в производството по ч.гр.д. № 2796/ 2021 г. по описа на Районен съд Ямбол, като предявеният иск е отхвърлен за разликата над сумата 40 000 лв., до предявения размер от 120 000 лв.

Присъдени са разноски.

Против така постановеното съдебно решение е подадена въззивна жалба от „Т. Я.“ ЕАД, с адрес за връчване: гр. София, ул. „К. Б. Г.“ № 97, ет.1, офис 10 - адв. Д. Д., в която решението се атакува като неправилно,

незаконосъобразно и постановено при съществени нарушения на съдопроизводствените правила, немотивирано и необосновано. Моли се за неговата отмяна в частта, с която предявеният иск е уважен и отхвърляне на претенцията в цялост.

Инвокира са оплакване за нарушение на чл.20 ЗЗД, поради недопустимо тълкуване от съда на договорната клауза на чл.3 от Анекса от 1.12.2015 г., която е ясна, точна и не поражда съмнение относно вложената в съдържанието ѝ воля на страните. Подчертава се, че записът на заповед не обезпечава главницата по договора за заем и уговорената възнаградителна лихва, а единствено неустоечната клауза по чл.3.

Сочи се, че е недопустимо прогласяването на договорна клауза за частично нищожна, както е приел първостепенният съд по отношение на частта от чл.3 от анекса за обезпечаване на неустойка. По мнение на въззивника, нищожността на клаузата, поради противоречие с добрите нрави, е пречка за възникване на задължение за неустойка в какъвто и да било размер, както и на целия визиран в текста на чл.3 от анекса размер на задължението.

Въвеждат се оплаквания, че неправилно е прието от съда, че записът на заповед отговаря на формалните изисквания за валидност, поради липса на яснота по отношение на издателя и датата на документа, с твърдения, че същият е антедатиран. Посочено е, че неправилно е указана на въззивника доказателствена тежест за установяване датата на записа на заповед.

С жалбата се релевират оплаквания относно неправилен извод на съда от първа инстанция, че договорът за заем е действителен и валидно обвързва страните, както и че въззиваемият е изправна страна. Оспорва се приемането и кредитирането на документа „кредитен превод“, тъй като същият не е представен в оригинал, нито в заверен препис. В допълнение се сочи, че съдът е кредитирал заключение на вещо лице, относно което е приел, че не е обосновано и възниква съмнение за неговата правилност. Оспорват се и изводите на вещото лице по повторната експертиза, като почиващи на доказателство, което не е налично по делото.

Излагат се твърдения за недоказаност, при пълно и главно доказване, на тезата на въззиваемия, че преводът в размер на 40 000 лв., в полза на ЧСИ, е на основание процесния договор за заем, при доводи, че в

платежното нареждане фигурира друго основание, обратна ведомост не е била показана на вещото лице. Оспорва се реалното предаване на сумата, което обуславя невъзникване на задължение по обезпечавания запис на заповед.

Оспорва се заключението на първоинстанционния съд, че е без правно значение обстоятелството в периода 2015 – 2018 г. дружеството – въззивник било ли е на счетоводна печалба и какви са причините.

Като неправилен се квалифицира изводът на съда за неоснователност на възражението, че договорът, анексът и записът на заповед са издадени при липса на съгласие и без представителна власт, по съображения, че съм датата на сключване на договора и анекса, „Т. Я.“ ЕАД не е било представлявано от Х. Г. К.. Липсват и решения на Съвета на директорите на „Л.“ АД и „Т. Я.“ ЕАД за сключване на заемния договор.

Въззивникът се позовава на недействителност по чл.40 ЗЗД, на анекса, послужил за основание за издаване на процесния запис на заповед, доколкото същият е създаден, за да го увреди.

Поддържа се въведеното пред първата инстанция евентуално възражение за изтекла погасителна давност, доколкото падежът на задължението е 8.12.2015 г.

Претендират се разноси.

В срока по чл.263 ГПК е постъпил отговор по въззивната жалба от „Л.“ АД, с адрес за връчване: гр. Д., бул. „25-ти септември“ № 52, ет.2, офис 9, в който се навеждат аргументи за нейната неоснователност и необоснованост, като се претендира оставянето ѝ без уважение и потвърждаване на първоинстанционния съдебен акт.

Твърди се, че представеният по делото запис на заповед е редовен от външна страна и обективира действителна абстрактна сделка, като без основание са поддържа от въззивника, че същият е издаден от лице без представителна власт и при хипотеза на „договаряне сам със себе си“. Твърденията за антедатиране и неавтентичност на записа на заповед са недоказани, изтъква се в отговора.

По повод направеното възражение за липса на решение на органите на управление за издаване на записа на заповед, се сочи, че наличието или липсата на съгласие на колективните органи на управление на дружеството за

сключване на дадена сделка не влияе върху нейната действителност.

Сочи се, че не е доказано погасяване на задължението по договора за заем в уговорения срок, като задължението не е погасено и по давност.

Претендират се разноски.

Въззивната жалба е подадена в преклузивния срок, от легитимирана да обжалва страна, срещу акт, подлежащ на обжалване и отговаря на изискванията на правната норма за редовност. Следователно, същата е допустима за разглеждане по същество.

При извършената служебна проверка, съгласно правомощията по чл.269 ГПК, Апелативен съд Бургас констатира, че постановеното първоинстанционно решение е валидно и допустимо.

Предявен е бил пред първостепенния съд положителен установителен иск, с правно основание чл.422, ал.1 ГПК, за установяване съществуването на вземане в полза на кредитора – въззиваем, против длъжника - въззивник, произтичащо от запис на заповед, издаден на 1.12.2015 г., за което задължение е била издадена заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл.417 ГПК от 23.09.2021 г. по ч.гр.д. № 2796/ 2021 г. по описа на Районен съд Ямбол, приложено към настоящото.

Със заповедта за изпълнение е разпоредено длъжникът „Т. Я.“ ЕАД да заплати на кредитора „Л.“ АД сумата от 120 000 лв. – вземане по запис на заповед от 1.12.2015 г., с издател „Т. Я.“ ЕАД, с падеж 8.12.2018 г., ведно със законната лихва за забава, считано от 7.09.2021 г. – подаване на заявлението, до окончателното изплащане и съдебно-деловодни разноски.

Въззивникът е подал възражение против заповедта за изпълнение в срок, кредиторът е предявил установителния иск в срок.

Бургаският апелативен съд, като взе предвид изложените в жалбата съображения, доводите на страните, прецени събраните по делото доказателства и съобрази закона, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Пред първоинстанционния съд въззиваемият в настоящия процес е поддържал доводи за възникнало в негово лице непогасено субективно материално право – притезание да получи плащане на сумата от 120 000 лв. по записа на заповед, за който се твърди, че обезпечава сключен между

страните договор за заем. Поради необжалване на първоинстанционното решение в частта, с която предявеният иск е отхвърлен над сумата от 40 000 лв., в тази част съдебният акт е влязъл в сила и въззивният съд не дължи произнасяне.

Въззивникът е повдигнал в жалбата си оплаквания, свързани с възникването на заемното правоотношение, с аргументи за недействителност на договора, поради сключването му при липса на съгласие и без представителна власт от негова страна. На следващо място се поддържа, че съглашението е сключено без предварителната санкция на съвета на директорите на въззивника – търговец; както и че анексът към договора е недействителен по отношение на въззивника, поради това, че е сключен с намерение за неговото увреждане – основание по чл.40 ЗЗД. В допълнение се излагат съображения, че реално предаване на сумата по заемния договор не е имало, поради което фактическият състав на сделката не е осъществен.

В аспект записа на заповед, в жалбата се повдигат оплаквания, че същият не отговаря на формалните изисквания за валидност, доколкото липса яснота относно издателя, както и че същият е антедатиран. В допълнение се изтъква, че записът на заповед не обезпечава главницата по договора, а единствено неустойката за забава.

Представеният по делото договор за заем, датиращ към 8.12.2014 г., обективира постигнато между страните съгласие за предаване от „Л.“ АД на „Т. Я.“ ЕАД в собственост на сумата от 40 000 лв. Уговорено е сумата да се предаде по банкова сметка на заемателя, в тридневен срок от подписването на договора. Страните са се споразумели сумата да се върне в едногодишен срок, при заплащане на възнаградителна лихва.

Представено е по делото преводно нареждане за кредитен превод от 9.12.2014 г., удостоверяващо безкасово плащане на сумата от 40 000 лв. от „Л.“ АД в полза на ЧСИ И. Х., при посочено основание „по споразумение за дела ТЕЦ Ямбол, по договор с „Т. Я.“ ЕАД“. Без основание се оспорва в жалбата приемането на преводното нареждане като писмено доказателство, поради непредставянето му в оригинал. Същото представлява електронен документ и е било представено в производството в изискуемата за такива документи форма – разпечатка на хартия, заверена от процесуалния представител на страната – чл. 184 ГПК. Вън от горното, експертът по

съдебно - икономическата експертиза е установил осъществяването на банковата операция. Правното твърдение на въззиваемия – заемодател е, че с този, извършен по нареждане на заемателя превод, е изпълнил задължението си по договора за заем да предаде заемната сума.

Приет като доказателство по делото е анекс към договора, от 1.12.2015 г., в който страните са признали, че заемодателят е предоставил на заемателя сумата от 40 000 лв. за срок от една година. Споразумели са се да бъде удължен с три години срокът за връщане на заетата сума. Обвързали са се, при неточно изпълнение, заемателят да дължи сумата в троен размер. В анекса е уговорено, за обезпечаване на вземането, заемателят да поеме менителнично задължение по запис на заповед за 120 000 лв.

Представен е запис на заповед, издаден на 1.12.2015 г., с който Х. Г. К., като представляващ „Л.“ АД, представляващ „Т. Я.“ ЕАД“ се е задължил безусловно и неотменимо по този запис на заповед да плати на падежа 8.12.2018 г. на „Л.“ АД сумата от 120 000 лв., без протест и разноски.

Видно от данните в публичния Търговски регистър, към 8.12.2014 г., както и към 1.12.2015 г. представляващ дружеството „Л.“ АД е бил Х. Г. К.. От вписванията става ясно също, че представляващ „Т. Я.“ ЕАД за същия период е „Л.“ АД, чрез Х. Г. К.. При съобразяване нормата на чл.234 ТЗ, може да се заключи, че юридическото лице „Л.“ АД – член на съвета на директорите на „Т. Я.“ ЕАД, е определило за свой представител за изпълнение на задълженията му в съвета Х. Г. К., като съответно това лице е овластено с представителни правомощия по чл.235, ал.2 ТЗ.

От показанията на разпитания по делото пред първата инстанция свидетел Х. К. – предишен представляващ дружествата – страни в производството, става ясно, че той е подписал процесния договор за заем през 2014 г., както и анекса към него от 2015 г. и записа на заповед, като представляващ двете дружества, след взети решения от органите, управляващи дружествата. Свидетелят пояснява, че заемодателят по договора е следвало да преведе заетата сума по сметката на ЧСИ И. Х., за покриване на задължения на „Т. Я.“ ЕАД, по изпълнителни дела, заведени от работници на дружеството. Свидетелят заявява, че през визирувания период сметките на „Т. Я.“ ЕАД са били блокирани. Това обстоятелство се потвърждава при изслушването на представляващия дружеството – въззиваем Д. Б., която сочи,

че за визирания по-горе период е била член на съвета на директорите на „Т. Я.“ ЕАД и поради блокирането на сметките на това дружество се е налагало част от разплащанията да се осъществяват чрез „Л.“ АД.

Изпълнената пред първостепенния съд съдебно-графологична експертиза констатира, че подписите, положени под договора за заем, както и подписът на издател под текста на запис на заповед, са изпълнени от Х. Г. К..

Съдебно – икономическата експертиза на в.л. К., изпълнена по делото пред първата инстанция, сочи, че преводът на сумата от 40 000 лв., извършен от дружеството – въззиваем, е приет по сметката на ЧСИ И. Х. по споразумение за спиране на публична продан на имот на длъжника по изпълнителното дело „Т. Я.“ ЕАД. Финансовите средства са послужили за погасяване задължения на длъжника към негови вискатели за вземания за трудови възнаграждения, констатирало е вещото лице.

Експертът е установил, че предоставеният заем е осчетоводен при заемодателя на 9.12.2014 г., като е дебитирана сметка 229 „Други предоставени заеми“; аналитична сметка „Т. Я.“ ЕАД срещу кредитиране на сметка 503-5 „Банкови сметки“; аналитична сметка „С. АД. Вещото лице е заключило, че отразяването е коректно от счетоводна гледна точка. Данни за осчетоводяване при въззивника не са открити, поради непредоставяне на счетоводна информация за релевантния период.

Фактическата установеност по делото сочи на сключен между страните договор, разкриващ черти на договор за заем за потребление, като неформален, реален, едностранен, възмезден или безвъзмезден, комутативен договор, при който задължението на заемодателя се изчерпва с предаване на уговорената сума, а за заемателя възниква насрещното задължение да върне сумата, в уговорения в договора срок или при поискване. При учредяване на договорната връзка е фиксирано задължение заетата сума да се преведе по сметка на заемателя, но по волята на страните тази договореност е била изменена, като на заемодателя е било наредено от заемателя да преведе сумата по сметка на ЧСИ за покриване на задължения на заемателя, относно погасяването на които е било постигнато споразумение. Това нареждане за плащане е едностранна правна сделка и по естеството си е делегация за плащане – правна конструкция, при която с една престация се изпълняват две правни задължения, породени от различни правопораждащи факти – в

конкретния случай: да се предаде заемната сума на заемателя – в този момент договорът за заем се счита за сключен; да се изпълни поетото от заемателя задължение по споразумението с ЧСИ. Със заверяването на банковата сметка на ЧСИ, заемот е прехвърлен на овластено от кредитора лице, аргумент от чл.75, ал.1, предл.2 ЗЗД, поради което в този момент са настъпили правните последици на договора за заем. Неоснователни са, в този смисъл, въведените в жалбата възражения за неудовлетворен фактически състав на реалния заемен договор, както и за неизправност на заемот. Този извод се основава на съвкупния анализ на посоченото основание в платежното нареждане; данните от разпита на свидетеля за целта на предоставения заем; извършеното от ЧСИ разпределение на постъпилата сума от 40 000 лв.; признанието за предоставянето на заемните средства в анекса към договора и липсата на насрещно доказване в посока други правоотношения между страните, обосноваващи превода по изпълнително дело, с длъжник – въззивника.

Договорът за заем носи подписите на органните представители на съконтрагентите, които, към датата на учредяване на договорната връзка, са били едно и също физическо лице. Липсват основания да се приеме отсъствието на валидно формирана и изразена от него воля за обвързване по конкретния вид съглашение, като съдебно-графологическата експертиза, изпълнена пред първата инстанция, е доказала, че положените подписи са на лицето, упражняващо представителната власт за субектите на търговското право. Волеизявленията са ясни, недвусмислени и изчерпателни и в достатъчно степен очертават предметните рамки на договарянето. Във връзка с конкретното оплакване, че заемателят не е бил представляван от Х. Г. К. към релевантния момент, следва да се отбележи, че това твърдение се опровергава от вписванията в Търговския регистър, както се изложи по-горе.

Като правноирелевантно обстоятелство за пораждаване на конкретната облигационна обвързаност следва да се квалифицира възражението в жалбата за липса на решение на съвета на директорите на участващото дружество за поемане на заемни задължения. Наличието на надлежна представителна власт е в случая установено – чл.235, ал.2 ТЗ. Предявеното от жалбоподателя оплакване за липса на решение на съвета на директорите на „Л.“ АД за участие в договарянето е недопустимо предявяване на чужди права.

По отношение поддържаното възражение за недействителност на анекса към договора за заем, поради противоречие с нормата на чл.40 ЗЗД, следва да се отбележи, че макар тази хипотеза на недействителност да се приема за приложима по отношение на действията на органен представител на търговско дружество – Решение № 178 от 12.03.2020 г. по т.д. № 1991/2018 г. на ВКС; Определение № 50543 от 28.10.2022 г. на ВКС по т.д. № 2282/2021 г., в конкретния случай не са налице основания за приемане, че сделката е недействителна, тъй като липсва обективния елемент накърняване интересите на лицето, от чието име действията са извършени. Анексът няма самостоятелно значение, той не може да се разграничи от договора, който допълва. На базата на фактите по делото не може да се приеме, че към момента на сключване на анекса е нанесена вреда на дружеството – заемател, доколкото се установи, че същото се е нуждаело от парични средства и получената заемна сума е употребена за да се изпълни споразумение, постигнато с ЧСИ и се предотврати насрочена публична продажба на имуществото му, а с анекса е договорен нов, по-дълъг срок за издължаване на сумата. Обезпечаване изпълнението със запис на заповед също не може, само по себе си, да се приеме за действие с вредоносен характер, към датата на сключване на анекса.

Тълкуването на договорната клауза в анекса, регламентираща неустойката, предвижда дължимост при неизпълнение на предоставената в заем сума в троен размер, което следва да се разбира като връщане на главницата и поемане на задължение за изплащане неустойка в размер на два пъти главницата. Съпоставянето на тази уговорка с размера на обезпечителното вземане в следващия договорен текст, говори, че издаденият в обезпечение на поетото от заемателя задължение да върне предоставените в заем парични средства запис на заповед обезпечава, по волята на страните, както частта за главницата, така и уговорената между страните неустойка. Възражението относно липсата на обезпечително покритие на главницата по вземането е, поради горните съображения, неоснователно. Прогласената от първостепенния съд нищожност на уговорената неустойка не рефлектира върху задължението за връщане на главницата и дължимостта по издадения в обезпечение на това задължение запис на заповед, противно на доводите, поддържани във въззивната жалба.

Несъстоятелни са доводите в жалбата относно неяснота по

отношение на издателя на менителничния ефект, представен по делото. Недвусмислено в записа на заповед е обективизирано изявление, направено от дружеството – въззивник, чрез неговия органен представител - „Л.“ АД, чрез неговия законен представител – Х. К..

Възразява се от въззивника относно липсата на достоверна дата, по отношение на него, на издадената ценна книга, като по същество се твърди, че същата е създадена в период, в който „Л.“ АД не е било представляващ „Т. Я.“ ЕАД. В настоящата хипотеза, дружеството – въззиваем, като лице, извличащо изгодни за себе си правни последици от фактите, материализирани в оспорения като антедатиран документ, е носител на доказателствената тежест да установи, че същият датира към момента, обективизиран в текста му. В подкрепа на твърденията си за този факт, въззиваемият е ангажирал разпит на свидетеля Х. К., чиито подпис записът носи и същият е потвърдил издаването на документа на сочената в него дата, като е разкрил детайли от отношенията между съдоговорителите, наложили необходимостта от изменение на договорната връзка по заемния договор с нов срок за изпълнение и обезпечаването със запис на заповед. Показанията на този свидетел следва да се приемат като достоверни, логични и последователни и при отсъствие на ангажирани от насрещната страна опровергаващи ги доказателствени средства, могат да се поставят в основата на извод, че приетият по делото запис на заповед е съставен на 1.12.2015 г. от представителя на въззивника.

Същият е редовен от външна страна и предвид настъпилия падеж за плащане, удостоверява изискуемо вземане, поради характеристиката му на ценна книга - едновременно материализираща права и представляваща доказателство за вземането. Не е доказано от ответника да е погасил задължението по обещанието си за плащане. Обвързаността по договора за заем е ненакърнена и доколкото въззивникът не е ангажирал в производството доказателства за погасяване на задължението да върне заетата сума, не е налице основание да се приеме недължимост по абстрактната обезпечителна сделка. Изпълнени са, следователно, предпоставките за установяване дължимост на претендираната, въз основа на записа, сума от 40 000 лв.

Задължението за връщане на зестия финансов ресурс не е погасено

по давност, тъй като подновеният с анекса срок за изпълнение е 8.12.2018 г. и до подаване на заявлението в заповедното производство на 7.09.2021 г. не е изтекъл изискуемият петгодишен срок на давностно изсрочване.

Без правно значение е финансовото състояние на дружеството – въззивник в посочения в жалбата период и наличието на счетоводна печалба за същия не може да обоснове отхвърляне на претенцията, поради недоказаност задължението по каузалната сделка и респективно обезпечителната ценна книга да е било погасено.

Крайният извод на съда е за основателност на установителния иск, в предявения размер – 40 000 лв.

Основателно е и искането за установяване дължимост на лихвата за забава, считано от подаване на заявлението.

Изводите на настоящия апелативен състав съвпадат с тези на съда от първа инстанция, което обосновава потвърждаване на постановения съдебен акт.

При този изход от делото, отправеното искане и ангажирани доказателства – договор за правна защита и съдействие, удостоверяващ заплатена сума, на въззивника следва да се възложат сторените от въззиваемата страна съдебно – деловодни разноски пред настоящата инстанция, в размер на заплатеното адвокатско възнаграждение от 1200 лв.

Мотивиран от изложеното, Апелативен съд Бургас

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 24 от 11.07.2022 г. на Окръжен съд Ямбол, постановено по т.д. № 63/ 2021 г.

ОСЪЖДА „Т. Я.“ ЕАД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. Ямбол 8600, ул. „И.“ № 1, представлявано от А. Я. Д., с адрес за връчване: гр. София, ул. „К. Б. Г.“ № 97, ет.1, офис 10 - адв. Д. Д., да заплати на „Л.“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. Е. 8700, ул. „А. С.“ № 170, представлявано от Н. Й. Б. и Д. А. Б. само заедно, от Н. Й. Б. – и поотделно, с адрес за връчване: гр. Д., бул. „25-ти септември“ № 52, ет.2, офис 9, сумата от 1200 лв. – съдебно-деловодни разноски пред настоящата инстанция.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____